

Agata Arkabus, Anna Płusa

Publiczna Biblioteka Pedagogiczna

Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie

### **Sieci współpracy i samokształcenia jako nowa forma doskonalenia nauczycieli w pracy z nowymi technologiami**

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych nakłada na biblioteki obowiązek organizowania i prowadzenia wspomaganie:

- szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, w tym w wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnej oraz
- bibliotek szkolnych, w tym w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką szkolną.

Wspomaganie to ma polegać m.in. na organizowaniu i prowadzeniu **sieci współpracy i samokształcenia** dla nauczycieli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą w celu doskonalenia swojej pracy, w szczególności przez wymianę doświadczeń.

Sieć współpracy i samokształcenia to międzyszkolny zespół nauczycieli, bibliotekarzy lub dyrektorów współpracujących ze sobą w ramach wybranego zagadnienia. Celami funkcjonowania sieci są:

- wymiana doświadczeń,
- analiza dobrych praktyk,
- poszerzanie kompetencji,
- tworzenie nowych rozwiązań.
- 

Cele te realizowane są zarówno za pośrednictwem internetowej platformy najczęściej wykorzystywanej do wymiany doświadczeń, jak i podczas spotkań. Uczestnicy czerpią z własnych doświadczeń, ale mogą również korzystać z pomocy zewnętrznych ekspertów. Pracą sieci współpracy i samokształcenia kieruje jej **koordynator**.



Pracę wszystkich osób uczestniczących w „sieciovaniu” wspierają technologie informacyjno-komunikacyjne. Zarówno koordynator, ekspert, jak i każdy uczestnik sieci może wykorzystać nowe technologie do usprawnienia swoich działań. **Wykorzystanie TIK czyni pracę sieci bardziej efektywną, wydajną i atrakcyjną.**

### **TIK w pracy koordynatora**

Wykorzystanie technologii w pracy koordynatora sieci jest skoncentrowane głównie na obszarze planowania działań, organizacji oraz promocji działań sieci.

Przed przystąpieniem do pracy sieci należy przeprowadzić diagnozę potrzeb rozwojowych jej potencjalnych uczestników. Można ją wykonać za pomocą **ankiety** opracowanej w oparciu o ogólnodostępną stronę internetową [www.mojeankiety.pl](http://www.mojeankiety.pl). Serwis **Moje Ankiety** umożliwia prowadzenie badań ankietowych online. Pozwala na tworzenie ankiet, zarządzanie nimi oraz analizę ich wyników. Wszystkie usługi serwisu, niezbędne do przeprowadzenia badania ankietowego, są bezpłatne.

W kwestionariuszu badającym potrzeby rozwojowe nauczycieli można wykorzystać pytania proste jednokrotnego i wielokrotnego wyboru. Można pozostawić respondentom możliwość dodawania komentarza. Elektroniczny formularz ankiety najlepiej rozesłać za pośrednictwem poczty elektronicznej do potencjalnych członków sieci.

Kolejnym narzędziem umożliwiającym przeprowadzenie diagnozy potrzeb rozwojowych uczestników sieci jest **Formularz Dysku Google**. Formularze pozwalają na skonstruowanie i rozesłanie ankiety oraz jej analizę. Ankietę można utworzyć na Dysku Google lub z dowolnego istniejącego arkusza kalkulacyjnego, w którym mogą być zapisywane odpowiedzi na pytania z formularza.

Monitoring pracy sieci, za którą odpowiedzialny jest koordynator, organizuje Ośrodek Rozwoju Edukacji na platformie **Doskonalenie w sieci** ([www.doskonaleniewsieci.pl](http://www.doskonaleniewsieci.pl)). Doskonale sprawdza się w koordynowaniu pracy uczestników, np. poprzez zamieszczanie harmonogramu i możliwość planowania, informowanie o terminach spotkań czy wygodny kontakt mailowy. Na platformie



udostępniono również narzędzie do przeprowadzenia wideokonferencji z udziałem eksperta oraz panel dyskusyjny.

Nieodzownym elementem działań koordynatora sieci jest **promocja** jej prac. Do tego celu możemy posłużyć się stroną internetową, portalem społecznościowym czy blogiem, których zaletą jest możliwość udostępniania informacji dla szerokiej publiczności. Dzięki dostępnym narzędziom i aplikacjom za pośrednictwem tych narzędzi można dodawać informacje tekstowe, zdjęcia, filmy, muzykę, tworzyć grupy dyskusyjne, udostępniać wiadomości.

Obok podnoszenia kompetencji uczestników sieci drugi obszar prac sieci dotyczy **tworzenia nowych rozwiązań**. W ramach tego obszaru uczestnicy sieci wypracowują strategię działania, narzędzia, scenariusze, materiały i wskazówki, które są pomocne w radzeniu sobie z pracą w kontekście indywidualnych zadań zawodowych albo rozwiązywania danego problemu na poziomie całej szkoły. Promocja nowych rozwiązań może odbywać się np. za pośrednictwem publikacji elektronicznych w internetowych **czasopismach czy portalach edukacyjnych**.

### TIK w pracy uczestnika sieci

Praca w ramach sieci obejmuje regularne spotkania oraz działania realizowane za pośrednictwem platformy internetowej. Formy pracy, w których TIK odgrywa kluczową rolę, to przede wszystkim formy wspierające **samodzielną aktywność uczestników** oraz **dzielenie się wiedzą**.

Pomiędzy spotkaniami w tzw. realu członkowie sieci kontaktują się ze sobą za pośrednictwem platformy cyfrowej. Praca w wirtualnej przestrzeni może przybierać formę dyskusji, wymiany informacji i spostrzeżeń dotyczących tematyki sieci. Uczestnicy mogą tam publikować efekty swojej pracy (np. wypracowane narzędzia, scenariusze lekcji) oraz dzielić się użytecznymi zasobami (np. zamieszczać dokumenty, filmy, prezentacje, zdjęcia). W ramach platformy można również organizować szkolenia e-learningowe oraz wideokonferencje.

Godne polecenia jest [forum wymiany doświadczeń i dobrych praktyk](#) udostępnione na platformie *Doskonalenie w sieci* Ośrodka Rozwoju Edukacji czy zespołowe wypracowanie rozwiązań przy wykorzystaniu grup dyskusyjnych Dysku Google.

Przestrzeń wirtualna sprzyja trwałości przechowania informacji, do których można wracać wielokrotnie. Daje szerokie możliwości pogłębiania wybranych aspektów problemowych przez osoby szczególnie nimi zainteresowane. Ulubione miejsca w sieci mogą być organizowane poprzez serwisy zakładkowe, takie jak Pinterest ([www.pinterest.com](http://www.pinterest.com)) czy Pearltrees ([www.pearltrees.com](http://www.pearltrees.com)).

### TIK w pracy eksperta

Obok form pracy zakładających samodzielną aktywność członków sieci współistnieją formy zakładające zatrudnienie **zewnętrznych ekspertów**. Technologie informacyjne są tutaj wykorzystywane zarówno w pracy online, jak i podczas spotkań stacjonarnych.

Eksperti w trakcie pracy w sieci wykorzystują technologie przede wszystkim za pośrednictwem **wideokonferencji** i **webinariów** – przekazów interaktywnych komunikacji multimedialnych. Dzięki wykorzystaniu **sesji (konferencji online)** na platformie *Doskonalenie w sieci* osoby posiadające odpowiedni sprzęt mogą rozmawiać i jednocześnie widzieć się nawzajem. Dzięki wykorzystaniu platformy **Quick Meeting** uczestnicy webinarium mogą rozwiązywać w czasie rzeczywistym interaktywne quizy oraz ankiety, sprawdzające zdobywaną wiedzę.

Kolejnym narzędziem TIK wykorzystywanym przez eksperta w pracy online są **wideocasty**. Technologia transmisji nagrań wideo w postaci plików dostępnych w internecie i katalogowanych w technologii RSS stanowi formę telewizji internetowej, analogicznie do podcastów będących rodzajem audycji radiowych.

Praca współczesnego eksperta jest związana z używaniem urządzeń mobilnych, które są narzędziem pomocnym w efektywnym przekazywaniu wiedzy. Obecnie każdy ekspert w danej dziedzinie jest równocześnie ekspertem w zakresie obsługi tablicy interaktywnej, tabletu, smartfona czy całego bogactwa programów komputerowych oraz aplikacji internetowych.

### Otwarte zasoby edukacyjne



Z urządzeniami mobilnymi oraz aplikacjami online pomocnymi w przygotowaniu materiałów dydaktycznych przez eksperta związana jest odpowiedzialność prawna za ich dalsze rozpowszechnianie.

Z pomocą przychodzą nam **otwarte zasoby edukacyjne (OZE)**, stanowiące bazę materiałów edukacyjnych. Możemy mówić o w pełni otwartym dostępie do tych źródeł dzięki objęciu ich wolnymi licencjami lub przeniesieniu do domeny publicznej i udostępnieniu za pomocą dowolnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych. Jest to bogata baza tekstowa (Wikipedia, Polona, Wolne Lektury), graficzna (Flickr, Pixabay), muzyczna (Jamendo, MuseOpen) oraz filmowa (Youtube, Vimeo).

OZE gwarantują nam prawo do wykorzystywania prac innych autorów, prawo do zmian, adaptacji i remiksów, prawo do łączenia z innymi materiałami oraz prawo do dzielenia się materiałami. Jeśli chodzi o wolne licencje, mamy tu na myśli licencje Creative Commons Uznanie autorstwa (CC BY) oraz Creative Commons Uznanie Autorstwa na tych samych warunkach (CC BY-SA). Otwarte zasoby edukacyjne nie muszą jednak dotyczyć tylko cyfrowych treści. Wprowadzenie otwartych licencji dla wszystkich treści edukacyjnych przyczyni się do tego, że wszyscy nauczyciele i uczniowie bez obaw będą mogli korzystać z zasobów edukacyjnych; będą też mogli je przerabiać i dostosowywać do swoich potrzeb.

Przykładem zastosowania oprogramowania tablicy interaktywnej, udostępnianego w ramach otwartych zasobów edukacyjnych, jest **OpenSancore** ([www.opensancore.com](http://www.opensancore.com)), a przykładami aplikacji online do tworzenia interaktywnych materiałów dydaktycznych są **Learning Apps** ([www.lerningapps.com](http://www.lerningapps.com)), **Kahoot!** ([www.getkahoot.org](http://www.getkahoot.org)) czy **JigsawPlanet** ([www.jigsawplanet.com](http://www.jigsawplanet.com)). Funkcjonalności tych serwisów umożliwiają pracę z samodzielnie opracowanymi ćwiczeniami, krzyżówkami, testami i wieloma innymi zadaniami interaktywnymi, które mogą być udostępniane przez eksperta uczestnikom prac sieci.

## Podsumowanie

Sieci współpracy i samokształcenia są zupełnie nową formą doskonalenia zawodowego. Są szansą na integrację różnych środowisk przy równoczesnym podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych. Z



dotychczasowych doświadczeń wynika, że nauczyciele chętnie współpracują ze sobą: poprzez uczestnictwo zarówno w szkoleniach stacjonarnych, jak i w spotkaniach realizowanych metodą e-learningu. Jedyną trudnością związaną z pracą w sieci internetowej wydaje się zmotywowanie uczestników do tej formy pracy – dla części z nich zupełnie nowatorskiej. Nieodzownym elementem tej nowej metody podnoszenia kwalifikacji jest wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Tylko z TIK sieć współpracy będzie funkcjonować najefektywniej, przynosząc pełną realizację celów.

